

Saidə Şirzad qızı Mustafayeva¹
**MÜZAKİRƏ VƏ ROLLU OYUNLAR METODLARININ AZƏRBAYCAN DİLİ
 DƏRSLƏRİNİN TƏTBİQİ**

Təlim özü, ümumilikdə, şagirdlərə elmlərin əsaslarını dərinləndirərək öyrətməyə, onların əqli və praktik fəaliyyətləri üçün bilik, bacarıq və vərdislərə yiyələnmələrinə xidmət edir. Bu səbəbdən də, təlim strategiyaları anlayışının işlənməsi və pedaqoji pro-sesin təşkilində həmin strategiyalardan səmərəli şəkildə istifadə olunması əsas pedaqoji anlayışlardan biri kimi təhsilin müasir tələblər baxımından izahını tələb edir (8). Bununla da, təhsil yalnız nəticə və yaxud da proses kimi deyil, daha geniş, zəngin məna çalarına malik bir ifadə tərzini təmsil etməlidir. Ümumiyyətlə, təhsilin şəxsiyyətyönümlü xarakteri ona bir neçə - təhsil dəyəridir, təhsil sistemdir, təhsil prosesidir, təhsil nəticədir kimi mövqelərdən yanaşmağı tələb edir.

Təhsil, həm də pilləli bir sistemdir. Gözlənilən nəticələri ilə fərqlənən bu pillələr bir-birini tamamlayır. Ardıcıl sıralanaraq təhsilin ümumi sistemini təşkil edən və bir-birini tamamlayan bu pilləlik nəticələri ilə də fərqlənir.

Tədris prosesində pedaqoji texnologiyalardan məqsədəuyğun və kompleks şəkildə istifadə edilməsi təhsil alanların hətərəflili bir şəxsiyyəti kimi formalaşması istiqamətində səmərəli və effektiv imkanlar yaradır. Bu zaman məqsədə və müxtəlif fənlər üzrə tədris edilən mövzuların məzmununa uyğun metod və üsulların düzgün seçilməsi və onların əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi şəkildə, ardıcıl olaraq yerinə yetirilməsi də çox önəmlidir. Məlumdur ki, «Azərbaycan dili məktəbdə tədris olunan digər fənlərin əsasında onun vasitəsilə öyrənilməsi spesifikasiyasına görə fərqlənir və digər fənlər üzrə bilikləri də bu dil vasitəsilə ifadə edilir, bu dil vasitəsilə başa düşülür (2, s. 35). Deməli, bu mənada da, təlim prosesində təbiiq edilən metod və üsulların Azərbaycan dilinin tədrisindəki rolunun müəyyənləşdirilməsi aktual məsələlərdən biridir.

Ümumilikdə, Tədrisdə geniş istifadəsi imkanları ilə özünü göstərən, pedaqoji təcrübədə geniş təbiiq olunan və Azərbaycan dili fənninin tədrisində təbiiq edilən üsulların (6) da daxil olduğu şəxsiyyətyönümlü-inkisafətçidiri pedaqoji metod və texnologiyalar (üsullar) aşağıdakı kimi təqdim edilir:

- 1) Əməkdaşlıqla təlim texnologiyası;
- 2) Layihələr metodu ilə təlim texnologiyası;
- 3) Modulla təlim texnologiyası (10, s. 12)

Dərslərin səmərəli təşkilini üçün təlim zamanı metod və texnikalardan düzgün istifadə etmək çox vacib məsələlərdən biridir. Professor Y.Kərimovun vurğuladığı kimi, «Təlim metodlarından düzgün istifadə olunduqda şagirdlər idrak metoduna yiyələnir, biliklər əldə edir və onların təcrübədə təbiiqini öyrənirlər. Təlim metodu tədris prosesinin komponenti olduğundan digər komponentlər arasında onun yerini, qarşılıqlı əlaqələrini bilmək lazımdır» (9, s. 15).

Metodislərdən Z. Veysova da bu istiqamətdə araşdırma apararaq fəal təlimin on bir metodunun və həmin metodları reallaşdırmaq üçün isə altımsa yaxın texnikanın olduğu qənaətinə gəlmişdir. Digər bir müəllif, F.Əliyeva da özünün «Müasir təlim texnologiyaları» adlı metodik vəsaitində on metoddan bəhs edir (3, s. 89-90). Bu mənada, Z.Veysova ilə F.Əliyevanın bölgüsü demək olar ki, eynilik təşkil edir. Həmin bölgü aşağıdakı kimi verilmişdir:

1.Beyin həmləsi; 2.Müzakirələr; 3.Rollu oyunlar; 4.Prezentasiyalar; 5.Tədqiqatın aparılması;6.Məntiqi təkfükr proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlar; 7.Tən- qidi təkfükr proseslərinin inkişafına yönəldilmiş metodlar; 8. Yaradıcılığa yönəldilmiş metodlar; 9. Təşkilati metodlar; 10. Fəallaşdırma.

Bu bölgünü nəzərdən keçirən metodist A.Balyev həmin təsnifatın mürəkkəb olduğunu bildirərək, belə bir fikrini irəli sürmüşdür, «Fənlərin spesifikasiyası, məktəblərimizin maddi-texniki bazası və digər cəhətlər nəzərə alınmaqla təsnifat bir qədər sadələşdirilməli, daha zəruri metod və texnikalar təlimdə yer tutmalıdır» [2, s. 142].

Metodist öz təsnifatını isə aşağıdakı kimi sıralamışdır:

1. «Beyin həmləsi» metodu və ona məxsus olan texnikalar: «Beyin həmləsi» (əqli hücum); BİBÖ; auksion; klaster (şaxələndirmə); suallar; anlayışların çıxarılması; söz assosiasiyaları; hökm və mediasiya; «Qərarlar ağacı».

2. Mürəkkəb, mübahisəli sualların müzakirəsi metoduna daxil olan texnikalar: «Fikirlərin sıralanmasında yerini tut»; «Tək, ikilikdə, hamılıqla»; «mövqeyini dəyiş»; karusel, debat, diskussiya.

3. Yeni materialın oxusu və möhkəmləndirilməsi metodlarına aid olan texnikalar bunlardır: interaktiv mühazirə; əyani vasitələrlə iş; audio-video materiallarla iş; «Şagird müəllim rolunda»; «Hər kəs hər kəsi öyrədir»; Sokrat dialoqu, Kolba modeli.

4. «İşgüzar-rollu oyunlar» metoduna rollu dialoq; səhnələşdirmə; modeləşdirmə rollar üzrə oxu, oyun-tapmacalar; yarış oyunları; fəallaşdırma; sərbəstləşdirmə oyunları; sinifdənkənar təlim və sosial layihələr kimi texnikalar daxildir.

5. «Tədqiqat və təqdimat metodları»na problemin həlli; kubləşdirmə; Venn diaqramı; layihələr; sorğu vəərəqləri; «deyalar xalısı»; refleksiya; təqdimat; esse kimi texnikalar aiddir.

6. Təşkilati metodlara isə bu texnikalar daxildir: ziqzaq; karusel; «Məhm axtarışında».

Təqdim edilən bu bölgü sadələşdirilməsi şəkildə olsa da, yenə də mürəkkəbliyi ilə seçilir. Dərslərdə həmin üsulların bir qisminin daha çox təbiiq, digərlərinin isə kənar qalması ilə nəticələnir. Bu da bəzi üsulların adlarının

belə yada salınmamasına səbəb olur.

«Kurikulumun məzmunu və həyata keçirilməsi yolları» adlı metodik vəsaitdə bölgüsü daha sadə şəkildə təqdim edilmişdir. Beş metodun adı çəkilən həmin vəsaitdə, metodların hər birinə aid texnikalardan da bəhs olunur:

I. Beyin həmləsi üsuluna aid olan texnikalar:

1. Beyin həmləsi; 2. Anlayışın çıxarılması; 3. BİBÖ; 4. Auksion; 5. Klaster; 6. Sual- lar; 7. Söz assosiasiyaları.

II. Müzakirə üsuluna aid olan texnikalar:

1. Müzakirə; 2. Diskussiya; 3. Debatlar.

III. Rollu oyunları üsuluna aid olan texnikalar:

1. Rollu dialoq; 2. Modeləşdirmə

IV. Tədqiqat və təqdimatın aparılması üsuluna aid olan texnikalar:

1. Problemin həlli; 2. Venn diaqramı.

V. Təşkilati üsullara aid texnikalar:

1. Ziqzaq; 2. Karusel.

Bu təsnifatda qeyd edilən metod, üsul və texnikalar tədris prosesində ən çox təbiiq edilən və müəllimlərin daha çox müraciət etdikləridir.

«Akvarium» da əlverişli təlim üsullarından biridir. Lakin bu üsul təlimdə bir qədər çox vaxt aparılır. Bu səbəbdən də, «Akvarium»un təbiiq olunduğu dərslərə digər üsullardan hər hansı birini təbiiq etmək mümkün deyil. Müzakirə məqsədi ilə təşkil olunmuş dərslərdə bu üsulun təbiiqi daha səmərəli olar. Böyük qruplarla işin təşkili zamanı müəllimin bu üsuldən istifadə etməsi daha əlverişlidir.

Başlıca məqsədi şagirdlərin və ya tələbələrin diskussiya vərdişlərinə yiyələnməsini təmin etmək olan bu üsul bir neçə variantda təbiiq etmək mümkündür. Birinci variantın təbiiqi aşağıdakı qaydadadır:

1. Əvvəlcə şagirdlər iki böyük qrupa ayrılır. Simfə iki dairə yaradılır və bir qrup daxili dairəni təşkil edən stullarda əyləşirlər, digər qrup isə xarici dairəni təşkil edən stullarda əyləşirlər. Müəllimin təqdim etdiyi problemi daxili dairədə olan şagirdlər və ya tələbələr müzakirə edirlər. Müzakirənin təyini olunan qaydalara uyğun olaraq düzgün aparılıb-aparılmadığını isə xarici dairəni təşkil edən qrup müşahidə edir.

2. Müəllimin müəyyən etdiyi mövzu üzrə müzakirələrə daxili qrup davam etməlidir.

3. Müəllim 15-20 dəqiqədən sonra müzakirəni dayandırmalı və xarici dairədə əyləşən qrup iştirakçıları daxili qrupun müzakirələrini qiymətləndirir. Qiymətləndirmə zamanı iştirakçılar yoldaşlarını hansı meyarlara əsasən qiymətləndirdiklərini də qeyd edirlər. Sonra qruplar yerlərini dəyişir, bu və ya digər problemin müzakirəsini davam etdirərək başa çatdırırlar.

«Akvarium» üsulunun ikinci variantı aşağıdakı qaydada təbiiq olunur:

1. Müəllimin təqdim etdiyi problem daxili dairəni təşkil edən şagirdlər və ya tələbələr tərəfindən diskussiya olunur və müzakirəyə qoyulan problemin «həminə» olan dəlillər irəli sürülür.

2. İrəli sürülən dəlilləri xarici dairədə əyləşən qrup nümayəndələri dinləyib qeydlər aparırlar. Sonra bu dəlilləri təhlil edir və bu təhlillərin əsasında öz əks münasibətlərini müsbət dəlillərə özlərində yazıya alırlar.

3. Müzakirə 15-20 dəqiqədən sonra dayandırılır, xarici və daxili dairələrdə olan iştirakçılar öz yerlərini dəyişirlər. Bu dəfə onlar müzakirələr edərək əvvəlki iştirakçıların fikirlərinin yalnış olduğunu sübuta yetirməlidirlər.

Debat. İkinci adı «qarpaz müzakirə» adlanan bu üsulun məqsədi hər kəsin müzakirəyə iştirak edərək aktiv olmasınıdır. Bu üsul xüsusi bir sxemdən ibarətdir. Yəni, üsulun şərtlərinə uyğun olaraq sinif iki qrupa ayrılır və bir nəfər də hakim seçilir. İki, bir-birlərinə zidd qruplar seçilməlidir. Ona görə ki, elan olunan problemlə bağlı iki mülahizə meydana çıxır. Burada, dəlillərin köməyi ilə hər iki qrup öz mövqeyini müdafiə etməyi bacarmalıdır.

Qrupların hər ikisi öz fikirlərini düzgünlüyünü sübut etməyə çalışarkən hakim onlara diqqətə qulaq asmalı və doğru nəticə çıxarmalıdır. Müəllim özü və yaxud sinfin ən fəal şagirdi hakim vəzifəsinə seçilə bilər. Son qərar hakim veriyinə görə, o da, qoyulmuş problem haqqında ətraflı məlumatla sahib olmalıdır.

«Debat» üsulu təbiiq edilərkən nəzərə ediləcək cəhətlər ardıcılıqın gözlənilməsi və vaxtdan düzgün istifadəyə nəzərətdir. Qruplar öz dəlillərini təqdim edərkən mövzudan kənar çıxamalarına diqqət edilməlidir. Əgər mövzudan kənar çıxma halları baş versə və yaxud da iştirakçılar fikirlərini aydın izah edə bilməzlərsə müzakirəyə çox vaxt ayrılır. Nəticədə əlavə vaxt itkisinə yol verilir. Bu səbəbdən də, «debat» üçün ehtiyatlı mövzu seçilməlidir ki, həmin mövzu haqqında şagirdlər məlumatlı olsunlar, həm də mövzu nə çox geniş nə də çox basit olmasın.

Digər üsullardan biri latın dilində «hər hansı bir məsələnin azad, açıq müzakirəsi» (7, s. 31) mənasını ifadə edən «Diskussiya»dır.

Bəzi hallarda problem mövzu ilə bağlı mübahisəli məqamlar yaranır. Bu səbəbdən də, həmin mövzuların tədrisi zamanı «Diskussiya» üsulundan istifadə edilir ki, müəllim bu məqamda aşağıda təqdim edilmiş ardıcılığa diqqət yetirməlidir:

1. Problem müəllim tərəfindən şagirdlərin nəzərinə çatdırılır və onlar mübahisəyə cəlb olunur.

2. Müzakirələr gedən zaman hər bir şagird fikrini hansısa bir fakt əsaslanaraq sübuta yetirməyə səy göstərir.

3. Nəticə hissədə iştirakçıların diskussiya zamanı fəallığı, fikirlərini düzgün ifadə etmə qabiliyyətləri, fikirlərinin dəqiq faktlara əsaslanması nəzərə alınaraq qiymətləndirilmə aparılır.

Diskussiya yazılı və şifahi formada aparılır və üsuldur. Şagirdlər fikirlərinin bir-birinə təsirinin qarşısını almaq məqsədilə bu üsulun yazılı şəkildə aparılması məqsədəuyğundur. Həmin məqsədlə də, yuxarı siniflərdə bu

¹ Filologiya üzrə fəlsəfi doktoru, Dövlət Universiteti

üslun, əsasən yazılı formada keçirilməsinə üstünlük verilir.

Disskussiya üslunun tətbiq edildiyi mövzulara aid nümunə:

a) Feili sifətin tədrisi. Bu anlayış haqqında heç bir məlumat vermədən tərkibində feili sifətlər işlənən cümlələr üzərində şagirdlərin müşahidəsi təşkil edilir (feili sifətlərin altından xətt çəkilir). Sonra sifəyə belə bir sual verilir: «Altundan xətt çəkilmiş sözləri feilin təsiriylə nə formaları hesab etmək olar?» Şəkilçilərin omonimiyi ilk baxışdan çəşdiriləcək. Bəziliklə, fikri təsdiq və inkar edənlər arasında diskussiya başlayır (5, s. 65)

b) Xitabın tədrisi. Şagirdlərə belə bir problem-mövzu təqdim edilir: «Xitab və ara sözlər niyə görə cümlə üzvü ola bilər?» Şagirdlər sualı cavablandırmaq məqsədilə cümlə üzvləri haqqındakı keçmiş biliklərinə istinad edərək, müəllimin təqdim etdiyi xitab cümlələr üzərində müşahidə, müqayisə aparmaqla onların cümlə üzvləri ilə oxşar və fərqli cəhətlərini müəyyən etməyə say göstərilir (4, s. 124).

Rollu dialoq üslulu dərslərdə qurulan kiçik tamaşaları xatırladır. Üsul keçilən mövzunun yaxşı mənimsənilməsinə bərabər, şagirdlərin həm mövzuya, həm də dərslə olan marağını artırır. Şagirdlərin nitqinin formalaşmasına xüsusi təsir göstərən belə dərslərdə qurulan bütün kiçik tamaşalar, həm də az vaxt tələb edir.

Dərsin canlı və maraqlı təşkil üçün Rollu dialoq (oyun) üslununun tətbiqi zamanı şagirdlərə veriləcək rolların onların özləri ilə əvvəlcədən müzakirə olunması daha məqsəduyğundur. Bununla da, onlar tamaşanın təqdimatı prosesində öz hissələrini daha yaxşı ifadə edə bilərlər. Tamaşa üçün mövzunu seçərkən onun maraqlı olmasına diqqət yetirmək lazımdır.

Bu üslundan danışmaq səslərinin, nitq hissələrinin və cümlə üzvlərinin tədrisində istifadə etmət daha maraqlı olar.

Müəllim oyunun gedişi zamanı şagirdlərin nöqsanlarını qeyd edə alarlar dərslərini ümumiləşdirmə mərhələsində öz fikri və iradəni bildirir. Dərsin sonunda qiymətləndirmənin aparılmasını nəzərə alaraq, bu üslun tətbiqində də vaxtın düzgün bölüşdürülməsi nəzərdə saxlanılmalıdır.

Modelləşdirmə. Şagirdlərin təxəyyülünü inkişaf etdirən bu üslun tətbiqi zamanı da, şagirdlər mətdə təsvir edilən hadisənin rollar vasitəsilə canlandırılır. Üslun tətbiqi məsələsinə aydınlıq gətirməyə çalışan Z.Veysova qeyd edir ki, «Modelləşdirmə — ciddi problemi qoyan hər hansı bir mücərrəd və ya uydurma bir hadisənin canlandırılması və bunun vasitəsilə problemin həllidir» (11, s. 87). Lakin

Rollu oyundan fərqli olaraq burada, həm rolların ifası sərbəstdir, həm də problemin necə həll olunacağını əvvəlcədən müəyyənləşdirmək olmur. Hadisənin necə nəticələncəyi isə ifaçıların öhdəsinə buraxılır. Üsul aşağıdakı qayda aparır:

1. Müəllim mövzu ilə əlaqədar bir problem təyin edir və şagirdlərə bildirir ki, bu problemin həlli ilə bağlı bir səhnəciq düzəltinlər. Uşaqlar həyatda gördükləri hər hansısa bir hadisənin əsasında səhnəciq qura bilərlər.
2. Şagirdlər bir səhnəciq qururlar və rolları özləri təyin edirlər. Müəllim şagirdlərə bir az istiqamət verə bilər. Ancaq əhvalatın gedişini və sonunu şagirdlər təyin etməlidir.
3. Tamaşa bitdikdən sonra alınan nəticə müzakirə olunur.
4. Sonda müəllim göstərilən tamaşanın nəticəsini ümumiləşdirir, şagirdlərin nöqsanlarını vurğulayır və qiymətləndirmə aparır.

Şagirdlərin problemi həll etmək üçün düzgün əhvalat seçməsi «Modelləşdirmə» üslunun əsas şərtlərindən biridir. Rollar şagirdlər tərəfindən zəif ifa edildikdə, səhnəciq də mövzuya uyğun düzgün qurulmur. Eyni zamanda, şagirdlər öz fikirlərini də düzgün ifadə edə bilmirlər ki, bu da vaxt itkisinə səbəb olmaqla bərabər, mövzunun da yaxşı mənimsənilməsinə əngəl törədir.

Fəal təlim üsullarının tətbiq edildiyi standart dərslərdən fərqli olaraq qeyri-standard dərslər formalarından - dərslər müzakirə, dərslər-ekskursiya, dərslər-oyun, dərslər-seminar və digərlərindən də istifadə etməklə Azərbaycan dili təlimində dərslərin maraqlı keçməsinə təmin etmək olar (1).

Buradan belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, milli, i, başqı dəyərlər, dil və bacarıqlar kimi xüsusiyyətləri özündə əks etdirən təhsil sistemində təlimin təşkili prosesində tətbiq edilən metod və üsullar da çox önəmli rol oynayır. Təlimin «Müzakirə» və «Rollu oyunlar» metodları və həmin metodlara daxil olan üsullar Azərbaycan dili üzrə verilmiş materialların mənimsənilməsinə tətbiq edilməklə öyrənmələrin mövzuları tez və düzgün müəyyənləşdirərək mənimsənilməsinə şərait yaratmaqla yanaşı, həm də onlarda özünütəhsil, özünütərbiyə, özünütəkmilləşdirmə və digər bu kimi bacarıq və vərdislərin formalaşdırılmasında da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Aslanova S.Ə. Azərbaycan dili və ədəbiyyat dərslərində yeni metod və texnologiyalardan istifadə. Bakı: Təhsil, 2012. 48 s.
2. Balyev H.B., Balyev A.H. Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası. Bakı: Qimət, 2014. 384 s.
3. Əliyeva F.A., Məmmədova Ü.R. Müasir təlim texnologiyaları. Bakı: MBM, 2014. 197 s.
4. Hacıyev T., Bektaş S., Vəliyeva M., Hüseynova Y. Azərbaycan dili- VIII sinif. Bakı: Şərq-Qərb, 2017. 160 s.
5. İsmayilov R., Rüstəmov A., Allahverdi H., Məmmədova S. Azərbaycan dili- VII sinif. Bakı: Altun, 2018. 176 s.
6. Kazımov A., Osmanova T. Azərbaycan dili dərslərində interaktiv təlim metodları (orta məktəb müəllimləri üçün). Bakı: Elm və təhsil, 2011. 68 s.
7. Kərimov F.Y., Əhmədova M.C., Vəreli G. Reyli Ə. İntegrativ kurikulum: mahiyyəti və nümunələr. Bakı: Adıoğlu, 2006. 102 s.
8. Kərimov Y. Təlim metodları. Bakı: Təhsil Problemləri İnstitutu, 2009. 279 s.
9. Qasımov A. Fəal İnteraktiv təlimin mahiyyəti və onun ali məktəblərdə tətbiqi imkanları. Pedaqoji Universitet xəbərləri, Bakı: 2012, №3 s. 365-369
10. Nazarov A. Müasir təlim texnologiyaları. Dərs vəsaiti. Bakı: ADPU, 2012. 103 s.
11. Veysova Z. Fəal İnteraktiv təlim Təhsil Nazirliyi və Yunisef. Bakı: 2017. 149 s.

Açar sözlər: Azərbaycan dili, tədris, təlim üsulları, Müzakirə metodu, Rollu oyunlar metodu, Debat, Disskussiya, Modelləşdirmə

Ключевые слова: Азербайджанский язык, обучение, методика обучения, метод дискуссия, метод ролевой игры, дебаты, дискуссия, моделирование

Keywords: Azerbaijan language, teaching, training methods, consideration method, role-playing method, debate, discussion, modeling

**Применение методов “Дискуссия” и “Ролевые игры” на уроках азербайджанского языка
Резюме**

Статья посвящена возможности применения методики обучения на уроках азербайджанского языка как одной из актуальных проблем. Основная задача азербайджанского языка как предмета в современном образовании - развитие устной и письменной речи студентов. С той же целью мы рассматриваем роль методов “Дискуссия” и “Ролевые игры”, которые представляют собой методы обучения, занимающие особое место в процессе обучения и воспитания, а также методы и приемы обучения, входящие в эти же методы в процесс усвоения данных материалов на азербайджанском языке. В этой статье мы отметили важность таких методов (приемов) обучения, как “Аквариум”, “Дебаты”, “Дискуссия”, “Ролевой диалог” и “Моделирование” в процессе экспериментального применения знаний и усвоения. Данные темы по предмету азербайджанский язык. Мы особо подчеркнули, что методы обучения также играют важную роль в получении учащимися новых знаний из различных источников информации или в процессе взаимодействия, в развитии речи и мышления, а также в формировании внимания, активности, инициативность и другие подобные навыки. В статье мы также проанализировали мнения, высказанные методистами о возможностях приложения на уроках методов “Обсуждение” и “Ролевые игры”.

**Application of the “Discussion” and “Role-playing games” methods in the lessons of the Azerbaijan language
Summary**

The article is devoted to the possibility of application the teaching methods in Azerbaijan language lessons as one of the topical issues. The main task of the Azerbaijan language as a subject in the modern education is to develop the students' oral and written speaking skills. For the same purpose, we review the role of the “Discussion” and “Role-playing games” methods which is the training methods occupying a special place in the training and the education process and the training methods and techniques included in the same methods in the process of the assimilation the given materials on the Azerbaijan language. In this article we have noted the importance of the training methods (techniques) as an “Aquarium”, “Debate”, “Discussion”, “The role dialogue” and “Modeling” in the process of the experimental application of the knowledge and assimilation the given topics on the subject of the Azerbaijan language. We highlighted in a special way that training methods also plays an important role in the learner's obtained the new knowledge from the different information sources or in the process of interaction, in the development of speech and thinking, and in the formation of the attention, activity, initiative and other similar skills. In the article we have also analyzed the opinions expressed the methodists' capabilities of the application the methods as “Discussion” and “Role-playing games” in the lessons.

RƏYÇİ: dos. L.Ələkbərova